

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Rzeszowie

LRZ.411.002.09.2023

Pan
Rafał Kumek
Burmistrz Miasta Łańcuta
Plac Sobieskiego 18
37-100 Łańcut

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

R/23/001/LRZ – Działania podejmowane na rzecz ograniczenia dostępności i spożywania napojów energetyzujących przez dzieci i młodzież na terenie województwa podkarpackiego

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Miasta Łańcuta ¹ , Plac Sobieskiego 18, 37-100 Łańcut.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Burmistrzem Miasta Łańcuta, od dnia 4 listopada 2018 r. jest Pan Rafał Kumek ² .
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Działania podejmowane przez gminy na rzecz ograniczenia dostępności i spożywania napojów energetyzujących przez dzieci i młodzież na terenie województwa podkarpackiego.
Okres objęty kontrolą	Lata 2020-2023 (do dnia zakończenia czynności kontrolnych) z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem, jeżeli miały wpływ na działalność jednostki w zakresie objętym kontrolą.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o <i>Najwyższej Izbie Kontroli</i> ³ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie
Kontrolerzy	Małgorzata Milanowska – główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LRZ/46/2023 z dnia 6 lutego 2023 r. Robert Szwagiel – doradca techniczny, upoważnienie do kontroli nr LRZ/51/2023 z dnia 7 lutego 2023 r.

(akta kontroli str. 2-5)

¹ Zwany dalej: Urzędem.

² Zwany dalej: Burmistrzem.

³ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, zwanej dalej: ustawą o *NIK*.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Spożywanie napojów energetyzujących⁵ przez dzieci i młodzież z terenu Miasta Łańcuta nie zostało rozpoznane w Urzędzie jako problem wymagający podejmowania działań w celu ograniczenia ich dostępności i konsumpcji. Tym samym, ustawowo określone zadania samorządu w zakresie promocji i ochrony zdrowia, realizowane przez Gminę, nie odnosiły się do tej problematyki.

W Urzędzie Miasta Łańcuta nie podjęto żadnych działań bezpośrednio ukierunkowanych na eliminowanie zagrożeń dla młodych ludzi, związanych ze spożywaniem energetyków. Zjawiska tego nie ujęto w programach polityki zdrowotnej, nie wdrażano też przedsięwzięć lokalnych, zmierzających do zaznajomienia mieszkańców z zawartymi w napojach energetycznych substancjami szkodliwymi dla zdrowia oraz skutkami ich spożywania.

Wyniki ankiet przeprowadzonych przez Najwyższą Izbę Kontroli m.in. wśród uczniów jednej z łańcuckich szkół i ich rodziców wskazały jednak, że zjawisko spożywania energetyków było powszechne i dotyczyło sporej grupy młodych ludzi.

Zdaniem NIK objęcie diagnozowaniem obszaru spożywania napojów energetycznych przez dzieci i młodzież, pozwoli Urzędowi na pełniejsze rozpoznanie ich potrzeb zdrowotnych, a przez to realizację obowiązków promocji i ochrony zdrowia oraz istotnie wpłynie na zwiększenie świadomości lokalnej społeczności o szkodliwości energetyków.

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej. W niniejszym wystąpieniu zastosowano ocenę opisową.

⁵ Napój energetyzujący (ang. energy drink) to potocznie napój energetyczny i energetyk, inny niż napój izotoniczny – pobudzający, przeważnie gazowany napój bezalkoholowy, z reguły zawierający kofeinę, taurynę i guaranę. https://pl.wikipedia.org/wiki/Nap%C3%B3j_energetyzuj%C4%85cy. Zwany dalej: napojem energetyzującym, napojem energetycznym lub energetykiem.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Działania podejmowane przez jednostki podstawowej opieki zdrowotnej na rzecz ograniczenia dostępności i spożywania napojów energetyzujących przez dzieci i młodzież na terenie województwa podkarpackiego.

Opis stanu faktycznego

Według Pana Rafała Kumka, Burmistrza Miasta Łańcuta *problem związany ze spożywaniem napojów energetyzujących przez dzieci i młodzież naszego miasta, już od dawna był przedmiotem naszych zainteresowań.*

Urząd wiedzę na temat szkodliwości spożywania napojów energetyzujących przez dzieci i młodzież uzyskał głównie z publikacji internetowych.

Urząd nie występował do innych organów z wnioskami o podjęcie działań ograniczających dostępność i spożywanie napojów energetyzujących przez dzieci i młodzież oraz z własnej inicjatywy nie podejmował działań w tym zakresie.

(akta kontroli str. 6-10)

W ankietach przeprowadzonych przez NIK, na potrzeby niniejszej kontroli, wśród uczniów Szkoły Podstawowej Nr 3 im. 10 Pułku Strzelców Konnych w Łańcucie 42% poinformowało, że w ich Szkole/środowisku pije się dużo napojów energetyzujących, zaś 18%, że pije je, w tym 13% – nawet codziennie.

(akta kontroli str. 11-12)

1.1 Jednym z zadań własnych samorządu gminy, według przepisu art. 7 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o *samorządzie gminnym*⁶, są sprawy z zakresu ochrony zdrowia.

Na podstawie art. 7 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o *świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych*⁷, do zadań własnych gminy w zakresie zapewnienia równego dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej należy opracowywanie i realizacja oraz ocena efektów programów polityki zdrowotnej wynikających z rozpoznanych potrzeb zdrowotnych i stanu zdrowia mieszkańców gminy.

Burmistrz wyjaśnił, że *Urząd nie rozpoznawał potrzeb zdrowotnych oraz stanu zdrowia dzieci i młodzieży na terenie gminy, związanych ze spożywaniem przez nich energetyków. W Urzędzie nie opracowano i nie realizowano programów polityki zdrowotnej dotyczących problemu spożywania przez dzieci i młodzież napojów energetycznych.*

(akta kontroli str. 6-10)

1.2 Na podstawie art. 7 ust. 1 pkt 3 ustawy o *świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych*, do zadań własnych gminy w zakresie zapewnienia równego dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej należy inicjowanie i udział w wytyczaniu kierunków przedsięwzięć lokalnych, zmierzających do zaznajamiania mieszkańców z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia oraz ich skutkami.

Burmistrz wyjaśnił, że *w Urzędzie nie inicjowano i nie wytyczano przedsięwzięć lokalnych zmierzających do zaznajamiania mieszkańców z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia oraz skutkami dotyczącymi spożywania energetyków przez dzieci i młodzież. Jako przyczynę wskazał, że organizując lokalne przedsięwzięcia i akcje*

⁶ Dz. U. z 2022 r. poz. 559 ze zm.

⁷ Dz. U. z 2021 r. poz. 1285 ze zm.

zwracano uwagę na poprawę zdrowia mieszkańców (w tym dzieci i młodzieży) w ogólnym zakresie, a przede wszystkim zwracano uwagę na zachowania ryzykowne jak sięganie po alkohol, narkotyki czy dopalacze.

(akta kontroli str. 6-10)

1.3 Na podstawie art. 7 ust. 1 pkt 4 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych do zadań własnych gminy w zakresie zapewnienia równego dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej należy podejmowanie innych działań, wynikających z rozeznaczonych potrzeb zdrowotnych i stanu zdrowia mieszkańców gminy.

Burmistrz wyjaśnił, że Wydział Edukacji, Kultury i Zdrowia, aby przeciwdziałać negatywnym skutkom spożywania napojów energetycznych zobligował wszystkie szkoły podstawowe Gminy Miasto Łańcut do podjęcia odpowiednich działań w tym zakresie.

(akta kontroli str. 6-10; 13-16)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

IV. Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości, Najwyższa Izba Kontroli, nie formułuje uwag i wniosków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Rzeszowie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Rzeszów, 30 czerwca 2023 r.

Kontroler
Małgorzata Milanowska
Główny specjalista k.p.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Rzeszowie
Dyrektor
Wiesław Motyka

/-/

/-/

Robert Szwagiel
Doradca techniczny

/-/